

BILTEN

broj 3

25.03.2013.

Tiraž: 300 primeraka

SADRŽAJ

Suzbijanje korova u strnim žitima u ranoprolećnom periodu

Eleonora Onć Jovanović,dipl.ing.....st.3

Otkup teladi za tov

Dragoljub Krajnović, dipl.ing.....st.5

ZAŠTITA BILJA

SUZBIJANJE KOROVA U STRNIM ŽITIMA U RANOPROLEĆNOM PERIODU

Iako strna žita kao usevi gustog sklopa imaju dosta veliku moć kompeticije u odnosu na korove, strategija suzbijanja korova je veoma bitna jer korovi ipak negativno utiču na rast, razvoj i na kraju prinos. Pored toga što štetno deluju trošeći hranljive materije i vodu, korovi predstavljaju problem kada se nalaze u parceli u zelenom stanju u vreme žetve, a neki kao što je galium, otežavaju žetvu lepeći se na radne delove kombajna. Ako se u polju nadje palamida, usled štetnog delovanja materija koje ona luči oko sebe rastući, dolazi do proredjivanja i zastoja u rastu pšenice na delovima koje je zaposela.

Na tržištu postoji veliki broj herbicida za ovu namenu i možemo sa sigurnošću reći da u današnje vreme ova operacija ne mora biti skupa.

Strategija zaštite se sprovodi na osnovu prethodnih saznanja o zakorovljenosti dotične parcele, praćenja stanja zakorovljenosti počev od početnih faza razvoja pa na dalje. Mada se korovi ponekad u jesen javljaju u prenamnoženju, kod nas se retko primenjuje hemijska zaštita u to vreme, osim u ekstremnim slučajevima zakorovljenosti u jesen korovima iz zimskog aspekta kao što su mišjakinja, dimnjača, mrtva kopriva i sl.

Prava borba protiv korova počinje u proleće, kada temperatura i vlaga u zemljištu budu povoljne za nicanje prolećne generacije korova iz zimskog aspekta i korovi prolećno-letnjeg aspekta, kao što su palamida, gorušica, koje najpre niču u proleće, a zatim i poponci, vijušci, pepeljuga, štir, prilepača, čičak i drugi. Veoma je bitno ustanoviti da li je većina korova iznikla, u protivnom smo promašili. Većina herbicida deluje kontaktno, pa je potrebno prisustvo korova da bi delovao herbicid. Mada u poslednje vreme postoje neki herbicidi za strna žita, koji deluju i preko zemljišta, ali savet je da se ipak malo sačeka sa tretmanom, ukoliko postoji mogućnost, naročito ako je parcela dosta zakorovljena od ranije toploljubivim korovima. U poslednje vreme je sve češći problem zakorovljenost uskolisnim korovima, kao što su divlji ovas, veliki i mali muhar, bromus i sl. od kojih jedan broj vrsta niče u proleće.

Za njihovo suzbijanje su potrebni posebni herbicidi, što poskupljuje zaštitu. Herbicidi u strnim žitima su veoma raznorodni i ima ih za svačiji ukus. Svaki ima svoju namenu, prednosti i nedostatke kroz ograničenja u primeni ili cenu koštanja. Najveća grupa dugo zastupljenih

herbicida su na bazi 2,4-D, tzv. hormonski preparati. Najčešće su registrovani samo u pšenici koja je i najotpornija među strnim žitima na herbicide.

Nakon pšenice po otpornosti se nalazi ječam, za njega postoji veći broj herbicida, a ovas je najosetljiviji i samo mali broj herbicida je registrovan u ovoj kulturi. Primena 2,4-D herbicida je ograničena na fazu gajene kulture od bokorenja do prog kolenca. Veoma je važno pravilno odrediti fazu useva, a to ne možemo samo pogledom sa puta. Potrebno je iščupati busen i odrediti da li je došlo do pojave prvog kolenca iz rukavca poslednjeg lista.

Tu je kraj primene ovih preparata. Takodje, vrsta i fenofaza korova su značajni kod uspeha primene preparata. Jednogodišnji korovi ne bi trebalo da budu stariji od 4 listova, a višegodišnji da budu u fazi rozete. Kada cvetonošno stablo palamide krena sa rastom u vis, ni jedan herbicid ne može da bude efikasan. Za primenu u fazi bokorenja je herbicid prosulfuron, koji ima i izvesno delovanje preko zemljišta.

Specifičan herbicid za suzbijanje palamide, pored hormonskih je i kolpoiralid, koji se primenjuje u veoma širokom rasponu, a takodje dobro deluje i na divlju kamilicu i ambroziju. Veoma su efikasni preparati sastavljeni od dva herbicida, ili ako se napravi tank-miks kombinacija neposredno na terenu. Kao primer se može istaći gotova kombinacija aminopiralida i florasulama, a ovaj preparat ima delovanje i preko zemljišta.

Najčešće primenjeni herbicidi u pšenici			
faza razvoja pšenice	a.m.	naziv preparata	doza l(kg)/ha
Bokorenje do prvog kolenca	2,4-D	Lentemul D	0.75-1
		Esteron	0.8-1.0
		Maton	0.8-1.2
Od bokorenja do drugog kolenca	Florasulam Aminopiralid +florasulam piroksulam	Mustang Lancelot Pallas 75WG	0.4-0.6 0,03
Od 3. lista do pojave zastavičara	fluroksipir	Starane	0.8-1.2
	tribenuron metil	Granstar 75- WG	0,015-0,02
	metsulfuron metil	Laren 60PX, Meteor	0,01
	jodosulfuron- metil+amidosulfuron	Sekator OD	0,10-0,15

Ograničenje primene je do drugog kolena a registrovan je u pšenici i ječmu. Do ove faze se primenjuje i herbicid piroksulam, koji je specifičan po tome osim na širokolisne, deluje i na uskolisne korove kao sto su divlji ovas, veliki muhar i ovsik. Medjutim, zbog svoje specifičnosti, ovaj herbicid se može primeniti samo u pšenici i tritikaleu a ječam i ovas su osetljivi. Najčešće herbicidi za primenu u ranijem periodu, ako deluju na palamidu, slabije deluju na galijum, pa se često kombinuju dva herbicida za pokrivanje obe vrste, ukoliko postoji takav problem.

Herbicidi koji su efikasni na galijum obično imaju i širi rok primene, pa je za preporuku da se urade dva odvojena herbicidna tretmana kako bi se i vremenski bolje pokrili korovi. Fitotoksičnost herbicida koji se primene nakon preporučenog roka primene se ne može odmah videti golim okom. Smanjenje prinosa je nesporno, u manjem ili većem procentu. Jedini vidljivi znak jeste blaga povijenost klasova i zadebljalost osnovne klasa, u vreme izbijanja iz stabla biljke. Medjutim većini proizvođača promakne ovo zapažanje i za izostanak dobrog roda se okrivi sorta pšenice ječma ili ovasa.

Takodje je potrebno napomenuti da sve korisne informacije se mogu naći na listiću deklaracije koji prodavac ima obavezu da priloži uz svako prodato pakovanje preparata. Herbicidi koji imaju širi rok primene obično su iz novije generacije sulfonilurea hericida.

Dipl. ing. Eleonora Onć Jovanović

STOČARSTVO

OTKUP TELADI ZA TOV

Važno je ustanoviti u kojoj starosti, odnosno pri kojoj dostignutoj masi treba prikupljati

telad za dalje odgajivanje, odnosno za nastavak tova. U zapadnim, razvijenim zemljama (EU,SAD...), praktikuje se da specijalizovana gazdinstva, nabavljaju isključivo mladu telad starosti od 8-10 dana. Tako, gazdinstva usmerena na proizvodnju mleka žele da suvišnu telad na farmi rasprodaju, još u ranoj fazi uzgoja, zbog rentabilnosti proizvodnje. S druge strane, gazdinstva koja su

specijalizovana za tov imaju interes da grla kupuju u što mlađem uzrastu, najčešće već sa 10 dana, čime pojeftinjuju proizvodnju, jer započinju uzgoj sa lakšim a samim tim jeftinijim grlima. Međutim, često se u svetu primenjuje i drugačija praksa od pomenute, koja se zasniva na otkupu teladi sa dostignutom masom od približno 100 kg. Takva telad su, najčešće, već naviknuta na uzimanje suve hrane (seno, koncentrat), pa se lakše privikavaju na nove uslove smeštaja i ishrane u specijalizovanim objektima za tov.

Poznato je, da se telad za formiranje tova, gotovo uvek nabavljaju iz različitih zapata i staja, tako da postoji stalna opasnost od unošenja i širenja bolesti u tovu. Ako transport teladi traje duže vreme, sa čestim zastojima i na veću udaljenost, mlada grla su često izložena negativnim spoljnim uticajima, pre svega konstantnom stresu, naizmeničnoj promeni temperature, dugotrajnom delovanju promaje, gladi, žeđi, nedostatku prostora i drugim stresnim efektima. Ustanovljena je praksa da se svako grlo pre preuzimanja, detaljno pregleda. Ovaj pregled nalaže da se utvrdi opšti izgled (spoljašnost) grla, stanje nozdrva, zbog mogućeg postojanja iscedka, stanje pupka, način disanja, pojavu kašlja, da li ima znakove proliva, stabilnost nogu, kao i izgled i kvalitet dlake duž celog tela. Pored toga treba izvršiti i pregled na moguće prisustvo unutrašnjih i spoljašnjih parazita kod posmatrane teladi. Ako se na osnovu pregleda utvrde znaci oboljenja, takvo tele treba izdvojiti, zatražiti veterinarsku intervenciju i po potrebi hospitalizovati mlado grlo na neko vreme. Po pravilu prispela telad za tov se smeštaju u predhodno pripremljeni, suvi i dezinfikovani prostor gde su zadovoljeni i ostali zoohigijenskim parametri. Tako izolovana telad, uz stalnu kontrolu ostaju u ovom smeštaju naredne tri nedelje. U saglasnosti sa veterinarom, kao preventivna mera, teladi se podvrgavaju tretmanu antibiotika i vitamina, što se primenjuje ukoliko je poznato kakav je nivo zdravstvenog stanja goveda u zaptima i u okolini odakle su telad nabavljena.

Dragoljub Krajnović, dipl.ing